

การศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

นายอาคม ทรงกลด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-957-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1683A136

A STUDY OF THE OPERATION OF THE INTERNAL
SUPERVISION IN SELECTED ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF SURIN
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

Mr. Arkon Songklod

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-957-5

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อาคม ทรงกลด : การศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (A STUDY OF THE OPERATION OF THE
INTERNAL SUPERVISION IN SELECTED ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE OFFICE OF SURIN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION)
อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 309 หน้า. ISBN 974-633-957-5

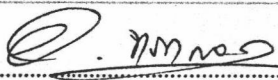
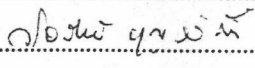
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน
ต้นแบบเพื่อการนิเทศ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามขนาดของโรง
เรียน ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียน กรรมการนิเทศภายใน
โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง และแบบวิเคราะห์เอกสาร
การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มี
การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนในลักษณะเดียวกันคือ มีการเตรียมการก่อนดำเนินการนิเทศภายใน
โรงเรียน มีการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนชั้นการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา
และความต้องการ ขั้นตอนการวางแผนการนิเทศ ขั้นตอนปฏิบัติการนิเทศ และขั้นตอนประเมินผล การนิเทศ และ
มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ที่พบคือ ปัญหาการขาดความรู้ ความ
เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผล โดยเฉพาะในด้านการสร้างและการใช้เครื่องมือ ประเมินผลการนิเทศ
และประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C741779 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD : INTERNAL SUPERVISION / ELEMENTARY SCHOOLS / SURIN PROVINCIAL

ARKOM SONGKLOD : A STUDY OF THE OPERATION OF THE INTERNAL SUPERVISION IN SELECTED ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF SURIN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VALAIRAT BOONSWASDI, 309 pp. ISBN 974-633-957-5

This research was aimed to study state and problems of the operation to the internal supervision in selected elementary schools under the jurisdiction of the office of Surin Provincial Primary Education, classified size of schools. The population consisted of administrators, persons-in-charge of internal supervision project, committee members of in-school supervision. Research instruments employed were semi-structured interview and documentation analysis form. Content analysis was made while frequency and percentage determined.

The study revealed that model schools for supervision of small, medium-sized and large schools conducted similar internal supervising operation. Schools started from preparation before undertaking supervision and followed the stages of in-school supervision procedures starting from studying the current status, problems and requirements ; planning ; conducting supervision to evaluation of supervision and results of the overall implementation.

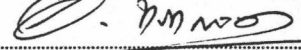
Most schools found that the problems were concerned with the lack of knowledge about evaluation particularly in relation to the development and utilization of supervision evaluation results and evaluation of in-school supervision operation.

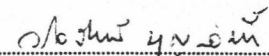
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา.....

สาขาวิชา.....นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ตลอดจนให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรรอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ และอาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา ที่กรุณาให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร และคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยและอำนวยความสะดวกในการวิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดสุรินทร์ ที่ได้กรุณาและอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ นางกชกร ทรงกลด นายธีรยุทธ-นางประไพ จินดากุล และผู้ที่ไม่ได้กล่าวนาม ซึ่งให้การสนับสนุนด้านการเงิน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญแก้ว คุณแม่แดงอ่อน ทรงกลด พี่ และน้องรวมทั้งเพื่อนนิสิตสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรรุ่นที่ 32 ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	11

2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....

ความหมายของการนิเทศศาสตร์ในโรงเรียน.....	12
ความจำเป็นของการนิเทศศาสตร์ในโรงเรียน.....	13
จุดมุ่งหมายของการนิเทศศาสตร์ในโรงเรียน.....	14
หลักการนิเทศศาสตร์ในโรงเรียน.....	18
บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศศาสตร์ในโรงเรียน.....	20
บทบาทและหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศาสตร์ในโรงเรียน..	21
กระบวนการนิเทศศาสตร์ในโรงเรียน.....	22

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

	การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน.....	27
	โรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ.....	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	36
	ประชากร.....	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของ ผู้ให้สัมภาษณ์.....	44
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศ ภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ.....	59

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่

ตอนที่ 3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการ นิเทศภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ.....	210
ตอนที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน.....	257
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	260
	สรุปผลการวิจัย.....	260
	อภิปรายผล.....	274
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้.....	282
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	283
	รายการอ้างอิง.....	284
	ภาคผนวก.....	289
ภาคผนวก ก.	รายชื่อโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์.....	290
ภาคผนวก ข.	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	293
ภาคผนวก ค.	สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	294
ภาคผนวก ง.	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	296
	ประวัติผู้เขียน.....	309

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละของประชากรที่ให้ข้อมูล..... 38
2	จำนวนและค่าร้อยละของเอกสารที่ศึกษา..... 39
3	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน..... 44
4	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้รับผิดชอบโครงการนิตศภานในโรงเรียน.. 49
5	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกรรมการนิตศภานในโรงเรียน..... 55
6	ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนดำเนินการนิตศภานในโรงเรียนของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิตศขนาดเล็ก..... 59
7	ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิตศขนาดเล็ก..... 70
8	ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิตศขนาดเล็ก..... 81
9	ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิตศภานในโรงเรียน ของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิตศขนาดเล็ก..... 90
10	ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการนิตศ ของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิตศขนาดเล็ก..... 97
11	ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินการนิตศภานในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิตศขนาดเล็ก..... 104
12	ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนดำเนินการนิตศ ของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิตศขนาดกลาง..... 108
13	ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิตศขนาดกลาง..... 120

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดกลาง.....	132
15	ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดกลาง.....	142
16	ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดกลาง.....	149
17	ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อ การนิเทศขนาดใหญ่.....	157
18	ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนดำเนินงานนิเทศของโรงเรียนต้นแบบ เพื่อการนิเทศขนาดใหญ่.....	162
19	ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดใหญ่.....	172
20	ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดใหญ่.....	183
21	ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนต้นแบบเพื่อ การนิเทศขนาดใหญ่.....	192
22	ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศ ของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดใหญ่.....	199
23	ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของ โรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดใหญ่.....	206
24	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเตรียมการก่อนดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน ต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดเล็ก.....	210
25	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดเล็ก.....	212

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดเล็ก..	214
27	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดเล็ก.....	216
28	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลการนิเทศของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดเล็ก.....	220
29	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนของ โรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดเล็ก.....	223
30	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเตรียมการก่อนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนต้นแบบ เพื่อการนิเทศขนาดกลาง.....	226
31	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดกลาง.....	228
32	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดกลาง..	230
33	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดกลาง.....	232
34	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลการนิเทศ ของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดกลาง.....	236
35	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดกลาง.....	238
36	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเตรียมการก่อนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดใหญ่.....	242

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
37	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดใหญ่..... 244
38	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนการนิเทศภายในของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดใหญ่..... 246
39	ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศขนาดใหญ่... 248
40	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลการนิเทศของโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดใหญ่..... 251
41	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ ขนาดใหญ่..... 254

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย